

The Bilingual Scientific Online Journal of the Academy for Digital Humanities

in Humanities and Social Science

დიგიტალური ჰუმანიტარის აკადემია - საქართველოს

ორენოვანი საერთაშორისო ახალგაზრდული სამეცნიერო ონლაინჟურნალი

მილენიუმი

Millennium

Volume 3

Tbilisi/თბილისი

2025

The peer-reviewed bilingual scientific online journal **Millennium** was initiated by the founders of the Academy for Digital Humanities and is designed for young researchers working in Humanities and Social Sciences – master students, doctoral students and postdocs. Millennium aims to promote the academic development of a new generation of scientists by creating an academic platform for young researchers working in the Humanities and Social Sciences to publish scientific papers.

დიგიტალური ჰუმანიტარის აკადემიის რეცენზირებადი ელექტრონული ბილინგუური სამეცნიერო ჟურნალი „მილენიუმი“ დაარსდა დიგიტალური ჰუმანიტარის აკადემიის დამფუძნებელთა მიერ და განკუთვნილია ჰუმანიტარიაში და სოციალურ მეცნიერებებში მოღვაწე ახალგაზრდა მკვლევართათვის - მაგისტრანტების, დოქტორანტებისა და პოსტდოქტორანტებისათვის. ჟურნალი „მილენიუმი“ მიზნად ისახავს მეცნიერთა ახალი თაობის აკადემიური განვითარების ხელშეწყობას - ჰუმანიტარულ დარგებსა და სოციალურ მეცნიერებებში მომუშავე ახალგაზრდა სპეციალისტებისათვის აკადემიური პლატფორმის შექმნას სამეცნიერო ნაშრომების გამოსაქვეყნებლად.

Scientific Council:

Chairman of the Scientific Council: Manana Tandaschwili (Germany)

Members of the Scientific Council: Manana Tandaschwili (Germany), Jost Gippert (Germany), Gerd Carling (Germany), Iryna Gurevych (Germany), Khatuna Beridze (Georgia), Emzar Jgerenaia (Georgia), Vakhtang Litcheli (Georgia), Rati Skhirtladze (Georgia)

Secretary of the Scientific Council: Sarah Dopierala (USA)

სამეცნიერო საბჭო:

სამეცნიერო საბჭოს თავმჯდომარე: მანანა თანდაშვილი (გერმანია)

სამეცნიერო საბჭოს წევრები: იოსტ გიპერტი (გერმანია), გერდ კარლინგი (გერმანია), ირინა გურევიჩი (გერმანია), ხათუნა ბერიძე (საქართველო), ემზარ ჯგერენაია (საქართველო), ვახტანგ ლიჩელი (საქართველო), რატი სხირტლაძე (საქართველო), ნანა ლოლაძე (საქართველო).

სამეცნიერო საბჭოს მდივანი: სარა დოპიერალა (აშშ)

Editorial Board:

Mariam Kamarauli (Editor-in-Chief), Eka Kvirkvelia (Editor), Mzia Khakhutaishvili, Maia Kuktchishvili, Mariam Rukhadze, Giorgi Jgharkava (Executive Secretary), Mariam Gobianidze, Zviad Zalikian.

სარედაქციო საბჭო:

სარედაქციო საბჭო: მარიამ ყამარაული (მთავარი რედაქტორი), ეკა კვირკველია (რედაქტორი), მზია ხახუტაიშვილი, მაია ქუქიშვილი, მარიამ რუხაძე, გიორგი ჯღარკავა (ადმინისტრაციული მდივანი), მარიამ გობიანიძე, ზვიად ზალიკიანი.

დიგიტალური
ჰუმანიტარის
აკადემია

© Academy for Digital Humanities - Georgia
© დიგიტალური ჰუმანიტარის აკადემია - საქართველო

ISSN 2960-9887 (Online)

Millennium Vol. 3

მილენიუმი, ტომი 3

Content / სარჩევი

I. Digital Rustvelology / დიგიტალური რუსთველოლოგია

Julain Hasche (Frankfurt, Germany) 5

Corpus Linguistic Analysis of Aphorisms in “The Knight in the Panther's Skin”
(A Comparative Study of the Translations into Russian and Ukrainian)

იულიან ჰაშე (ფრანკფურტი, გერმანია)
„ვეფხისტყაოსნის“ აფორიზმების კორპუსლინგვისტური ანალიზი
(რუსული და უკრაინული თარგმანების შედარებითი ანალიზი)

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9356>

Mariam Gobianidze (Frankfurt, Germany) 25

Functional-semantic Analysis of the Particle *ture* in the Aphorisms of “The Knight in the Panther's Skin” and its English Translations

მარიამ გობიანიძე (ფრანკფურტი, გერმანია)
თურე ნაწილაკის ფუნქციურ-სემანტიკური ანალიზი „ვეფხისტყაოსნის“
აფორიზმებსა და მის ინგლისურ თარგმანებში

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9358>

II. Linguistics / ლინგვისტიკა

Mariam Kamarauli (Frankfurt/Hamburg, Germany) 54

New insights into split ergativity in Georgian

მარიამ ყამარაული (ფრანკფურტი/ჰამბურგი, გერმანია)
ახალი მიგნებები ქართული ენის გახლეჩილი ერგატიულობის შესახებ

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9359>

Marina Mjavanadze (Batumi, Georgia) 86

Rhetorical Questions in the Election Speeches of Georgian Politicians

მარინა მჟავანაძე (ბათუმი, საქართველო)
რიტორიკული შეკითხვები ქართველ პოლიტიკოსთა წინასაარჩევნო გამოსვლებში

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9360>

III. Experimental phonetics / ექსპერიმენტული ფონეტიკა

Zurab Okropiridze (Tbilisi, Georgia) 115

Prosodic Constructions of Functional Elements in Georgian

ზურა ოქროპირიძე (თბილისი, საქართველო)
ფუნქციურ ელემენტთა პროსოდიული კონსტრუქციები ქართულში

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9361>

IV. Ethnolinguistic / ეთნოლინგვისტიკა

Sarah Giese, Carina Dominguez Lopez (Frankfurt, Germany) 136

Shit, Sibal and Scheiße - Analysis of the Translation of Taboo Language in the German subtitles of the TV-show *All of Us Are Dead*

სარა გიზე, კარინა დომინგეს ლოპესი (ფრანკფურტი, გერმანია)

ენობრივი ტაბუს თარგმანის ანალიზი სატელევიზიო შოუს „ყველა ჩვენგანი მკვდარია“ გერმანულ სუბტიტრებში

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9362>

V. Political Linguistics / პოლიტიკური ლინგვისტიკა

Tamar Guchua (Kutaisi, Georgia) 172

Sovietisms: Metaphorical Representation of the Soviet Union (The case of Georgian political discourse)

თამარ გუჩუა (ქუთაისი, საქართველო)

სოვიეტიზმები: საბჭოთა კავშირის მეტაფორული წარმოდგენა (ქართული პოლიტიკური დისკურსის მაგალითზე)

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9363>

VI. Philosophy / ფილოსოფია

Tornike Lelashvili (Tbilisi, Georgia) 186

Disinterested Contemplation as a Path to Liberation in Schopenhauer's Philosophy and Its Parallels with Zen Buddhism

თორნიკე ლელაშვილი (თბილისი, საქართველო)

დაუინტერესებელი მჭვრეტელობა, როგორც ხსნის გზა შოპენჰაუერის ფილოსოფიაში და პარალელები ძენ ბუდიზმთან

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9366>

Rhetorical Questions in the Pre-Election Speeches of Georgian Politicians

Marina Mjavanadze

(Shota Rustaveli Batumi State University)

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9360>

marinamjavanadze1001@gmail.com || ORCID: 0000-0002-0052-2322

Abstract: Language is a tool of social communication that is distinct and unique to each individual. One of the most widely used linguistic and expressive means of effective communication is the rhetorical question, which functions as a powerful mechanism of linguistic manipulation. The tendency to use rhetorical questions is particularly evident in mass media, especially in television programs, where speakers deliver ideological messages to viewers and attempt to influence public opinion. Rhetorical questions play a significant role in political discourse, as politicians aim to deliver their message persuasively to the public and gain their support. This paper analyzes the rhetorical questions identified in the pre-election speeches of Georgian politicians – on the one hand, within the context of political discourse, and on the other hand, within the framework of the communicative act. In our research, we took into account both the categories of the speech act – locutionary, illocutionary, and perlocutionary – and the elaboration likelihood theory. We employed traditional research methods, including comparison and contrast, critical analysis, discourse analysis, functional-semantic analysis, as well as structural and linguistic-political analysis. The empirical material consists of rhetorical questions identified in the pre-election speeches of the leaders of the five parties that passed the electoral threshold in the parliamentary elections of Georgia held on October 26, 2024. The research revealed, on the one hand, the motivation of politicians – under what circumstances and for what purposes do the selected politicians use rhetorical questions – and, on the other hand, it describes the structure and components of contexts containing rhetorical questions. The paper represents an attempt to create a methodological framework that can be effectively applied to analyze a relatively under-researched phenomenon in the Georgian language – political rhetoric – and to identify the linguistic strategies employed by politicians within Georgian political discourse.

Keywords: Rhetorical Question, Political Speech, Linguistic Manipulation, Georgian Language

Introduction

In the 21st century, innovative research methods and multidisciplinary approaches to analyzing language as a powerful tool of manipulation have become particularly relevant. One of the most widespread linguistic and expressive means of social communication is the rhetorical question, which serves as an effective instrument of manipulation. The tendency to use rhetorical questions is especially evident in mass media—particularly in television programs—where speakers deliver ideological messages to viewers and attempt to shape public opinion. Rhetorical questions play a significant role in political discourse, as politicians aim to convincingly communicate their messages to the public and gain their support.

As is well known, the structure of a rhetorical question—unlike that of an ordinary interrogative sentence—lacks the primary function of seeking information. It does not require an answer; therefore, such a “question” typically has no real addressee or addresses an abstract or imaginary one. A rhetorical question, as an assertion framed in the form of a question, functions as an indirect speech act that prompts the listener to think and leads to either an

explicit (propositional) or implicit (presuppositional) conclusion. Expressing an opinion in the form of a question adds dynamism to the flow of speech, significantly enhances its expressiveness, and increases its manipulative potential. Depending on the context and speaker's intent, a rhetorical question may serve various functions, including: a) directing thematic focus, b) concealing personal opinion, c) intensifying emotion, d) encouraging reasoning, e) stimulating argumentation, and so on.

Methodology

The present paper analyzes rhetorical questions identified in the pre-election speeches of Georgian politicians, considering them from two perspectives: within the framework of political discourse and in the context of communicative acts. The research takes the categories of the act of communication into account – locutionary, illocutionary and perlocutionary, as well as the elaboration likelihood theory. Traditional research methods were employed, including comparison and contrast, critical analysis, discourse analysis, functional-semantic analysis, and structural and linguistic-political analysis.

The empirical material consists of rhetorical questions extracted from the pre-election speeches of party leaders whose political parties passed the electoral threshold in the parliamentary elections held on October 26, 2024 (five parties in total). The party leaders analyzed include the Chairman of the Parliament, Shalva Papuashvili, representing the ruling party, and opposition leaders from the following parties: "Coalition for Change – Gvaramia, Melia, Girchi, It's Time" – Nika Gvaramia; "Unity-National Movement" – Tina Bokuchava; "Strong Georgia – Lelo, for the People, for Freedom" – Mamuka Khazaradze; "Gakharia for Georgia" – Giorgi Gakharia.

Analysis

We selected and analyzed texts containing rhetorical questions in the speeches of the above-mentioned politicians, examining them from both structural and functional perspectives. The Tables below present the components identified through the structural analysis and describe the form and type of their linguistic realization. This contextual analysis reveals the linguistic strategies and communicative goals employed by the politicians.

Component	Form of linguistic realization	Type of linguistic realization
1. Initiating a topic	Interrogative sentence	Full linguistic realization
2. Expanding on a topic	List of facts	Subordinate clauses
3. Evidence	Marked argumentative structure (when ... then ...)	Discontinuous linguistic realization
4. Rhetorical question 1	Question based on presupposition	Full linguistic realization
5. Rhetorical question 2	Question of an ethical-moral nature	Full linguistic realization
6. Naming the addressees of criticism	Non-explicit list (implied reference)	Full linguistic realization
Goal:	Discrediting opponents	Achieved

Table 1: Structural Analysis and Linguistic Strategies of Shalva Papuashvili's Quotation

Component	Form of linguistic realization	Type of linguistic realization
1.Rhetorical question	Question based on a pseudo-fact	Full linguistic realization
2.Introducing a topic	Assumption wrapped in the form of a fact	Full linguistic realization
3.Assessment	Sentences with a persuasive function and a mentoring tone	Full linguistic realization
4.Prediction	Sentence with a perlocutionary function	Subordinate clause
Goal:	Discrediting the CEC	Achieved

Table 2: Structural Analysis and Linguistic Strategies of Nika Gvaramia's Quotation

Component	Form of linguistic realization	Type of linguistic realization
1.Rhetorical question	Interrogative sentence	Full linguistic realization
2.Offering a choice	Contrastive sentences	Subordinate clauses
3.Appeal	Perlocutionary sentence	Full linguistic realization
Goal:	Instilling fear in society	Achieved

Table 3: Structural Analysis and Linguistic Strategies of Tina Bokuchava's Quotation

Component	Form of linguistic realization	Type of linguistic realization
1.Introducing a topic	List of facts	Full linguistic realization
2. (Negative) Assessment	Sentence expressing a perlocutionary function	Full linguistic realization
3.Rhetorical question	a) Question asked with the function of initiating a topic	Full linguistic realization
	b) Explicitly realized criticism	Full linguistic realization
Goal:	Discrediting the ruling party	Achieved

Table 4: Structural Analysis and Linguistic Strategies of Mamuka Khazaradze's Quotation

Component	Form of linguistic realization	Type of linguistic realization
1.Rhetorical question	Question posed with the function of encouraging reasoning	Full linguistic realization
2.Assumption	Explicitly expressed criticism	Full linguistic realization
3.Rhetorical question	a) Concluding question	Full linguistic realization
	b) Sentence containing parallel structure (repetition) (hypophora)	Full linguistic realization
Goal:	Instilling nihilism in society	Achieved

Table 5: Structural Analysis and Linguistic Strategies of Giorgi Gakharia's Quotation

Discussion

As a result of the functional-semantic analysis of rhetorical questions used by selected politicians, a variety of means of linguistic realization was revealed. In particular, in the studied fragments, politicians use rhetorical questions, argumentation, parallel structures (repetitions), contrast, hypophora, lexical means for manipulative purposes. Both central and peripheral ways of persuasion were revealed in the speeches of politicians, in particular, Shalva Papuashvili, Tina Bokuchava and Mamuka Khazaradze use both rational and emotional influence strategies, while Nika Gvaramia and Giorgi Gakharia prefer the peripheral way of persuasion and are oriented towards emotional influence on the listener.

The structural analysis revealed that in the analyzed contexts, rhetorical questions are used both at the beginning of the speech to initiate the topic, and after the topic is introduced, to expand on what is being said and to enhance its expressiveness. A comparative analysis of the linguistic strategies used by politicians is presented in the form of the Table below.

Shalva Papuashvili	Nika Gvaramia	Tina Bokuchava	Mamuka Khazaradze	Giorgi Gakharia
Initiating a topic	Rhetorical question	Rhetorical question	Introducing a topic	Rhetorical question
Expanding on a topic	Introducing a topic (accusation)	Offering a choice	Negative assessment	Assumption
Evidence	Assessment	Appeal	Rhetorical question	Rhetorical question
Rhetorical question 1	Prediction			
Rhetorical question 2				
Naming the addressee(s) of the criticism				

Table 6: Comparative-contrastive analysis of linguistic strategies

Conclusion

The research showed that, in the case of two politicians – Nika Gvaramia and Tina Bokuchava – rhetorical questions are used at the very beginning of the speech fragment to introduce the topic. In contrast, Mamuka Khazaradze and Shalva Papuashvili use rhetorical questions in the middle of their speeches to expand on the topic. Giorgi Gakharia, however, uses rhetorical questions both at the beginning of the speech to initiate the topic and when transitioning to a new topic, which significantly enhances the persuasive effect and lays a strong foundation for effective communication with the audience.

The material we have studied shows that rhetorical questions enable politicians to introduce the topic and/or expand their views using a question-and-answer format. After posing a question, politicians often use hypophora to explicitly or implicitly express personal opinions, appeals, assumptions, or predictions. In pre-election speeches, this approach helps to foster discussion, stimulate debate, and facilitate logical transitions between opinions, thereby creating a strong foundation for effective communication between politicians and citizens.

The study of rhetorical questions in political discourse is likely to remain an active area of research in the future, as the topic is multifaceted and compelling in many respects. Our goal is to contribute to the analysis of how rhetorical questions are used in political speech, which, in turn, lays the groundwork for a more comprehensive study of political rhetoric.

რიტორიკული შეკითხვები ქართველ პოლიტიკოსთა წინასაარჩევნო გამოსვლებში

მარინა მუჟანაძე

(შოთა რუსთაველის ბათუმის სახელმწიფო უნივერსიტეტი)

DOI: <https://doi.org/10.62235/mln.3.2025.9360>

marinamjavanadze1001@gmail.com || ORCID: 0000-0002-0052-2322

შესავალი

ენა არის სოციალური კომუნიკაციის ინსტრუმენტი, რომელიც თითოეული ინდივიდისთვის განსხვავებული და უნიკალურია. ყოველი ადამიანი ზეპირ თუ წერით მეტყველებაში სხვადასხვა საშუალებით ცდილობს ენის საკომუნიკაციო და ექსპრესიული ფუნქციების ინდივიდუალურად გამოყენებასა და გაუმჯობესებას. ეფექტური კომუნიკაციის ერთ-ერთი ფართოდ გავრცელებული ენობრივ-გამომსახველობითი საშუალებაა რიტორიკული შეკითხვა, რომელიც ენობრივი მანიპულაციის მძლავრ მექანიზმს წარმოადგენს. რიტორიკული შეკითხვის გამოყენების ტენდენცია განსაკუთრებით თვალსაჩინოა მასობრივი ინფორმაციის საშუალებებში, კერძოდ, სატელევიზიო გადაცემებში, საიდანაც გამომსვლელები იდეოლოგიურ გზავნილებს აწვდიან მაყურებლებს და ცდილობენ საზოგადოებრივ აზრზე ზეგავლენის მოხდენას. რიტორიკულ შეკითხვებს განსაკუთრებული როლი აქვს პოლიტიკურ დისკურსში, რამდენადაც სწორედ პოლიტიკოსების მიზანია სათქმელის დამაჯერებლად მიტანა საზოგადოებამდე და მათი მხარდაჭერის მოპოვება. ამდენად, პოლიტიკოსთა გამოსვლის ტექსტები ხშირად არის მედიისა და საზოგადოების განხილვის ობიექტი როგორც შინაარსის, ასევე ფორმისა და ფუნქციის თვალსაზრისითაც.

რიტორიკული შეკითხვა (რიტორიკა - ძვ. ბერძნ. ῥητορικὴ (τέχνη), *rhētorikḗ* (*téchnē*) - მეტყველების, სიტყვის ხელოვნება) კითხვის ფორმით გამოხატულ მტკიცებას წარმოადგენს. რიტორიკული შეკითხვის სტრუქტურა, ერთი შეხედვით, ჩვეულებრივი კითხვითი წინადადების სტრუქტურას ჰგავს - შეიცავს კითხვით სიტყვებსა და ნაწილაკებს ან შესაძლოა წარმოდგენილი იყოს კითხვითი სიტყვების გარეშეც. თუმცა რიტორიკული შეკითხვის სტრუქტურა დაცლილია თავისი ძირითადი, კითხვის გამოხატვის ფუნქციისაგან, არ მოითხოვს პასუხს,

ამიტომაც ამგვარ „კითხვას“ ადრესატი არ მოეპოვება ან ირეალური, აბსტრაქტული ადრესატი ჰყავს. ქართულ ენაში დამკვიდრებული არაერთი ფიცის ფორმულა, ანდაზა, ფრაზა, ჩართული სიტყვა-თქმა წარმოშობით რიტორიკული შეკითხვებია (რა თქმა უნდა, რასაკვირველია, რა შუაშია, რა ვიცი და სხვ.) (აფრიდონიძე 1998:194-206).

რიტორიკული შეკითხვა არის ირიბი მეტყველების აქტი, რომელიც აზროვნებისაკენ მიმართავს მსმენელის გონებას და მიჰყავს გამოთქმული (პროპოზიციული) ან წინასწარ განსაზღვრული (პრესუპოზიციური) მოსაზრებისაკენ. კითხვის ფორმით აზრის გამოსატვა დინამიკურობას სძენს მეტყველების ნაკადს, მკვეთრად აუმჯობესებს სათქმელის ექსპრესიულობასა და მსმენელზე მანიპულაციის ხარისხს. კითხვითი წინადადება შესაძლოა წარმოადგენდეს როგორც მტკიცებას, ასევე უარყოფას, ბრძანებას, პროტესტს, ირონიას და სხვ. შესაბამისად, რიტორიკულ შეკითხვას აქვს სხვადასხვა ფუნქცია კონტექსტისა და მიზნების გათვალისწინებით: ა) თემატური ფოკუსირება, ბ) პირადი აზრის შეფარვა, გ) ემოციის გაძლიერება, დ) მსჯელობის წახალისება, ე) არგუმენტების სტიმულირება და სხვ. წინამდებარე კვლევის მიზანია, გავაანალიზოთ ქართველ პოლიტიკოსთა წინასაარჩევნო გამოსვლებში რიტორიკული შეკითხვების გამოყენების შემთხვევები და დავადგინოთ მათი გამოყენების მნიშვნელობა დისკურსში, კერძოდ, რა კატეგორიის საკომუნიკაციო აქტს ქმნის რიტორიკული შეკითხვა დისკურსში - ლოკუციურს, ილოკუციურს თუ პერლოკუციურს. ასევე, შევაფასოთ, რა კომპონენტებისაგან შედგება რიტორიკული შეკითხვების კონტექსტი და დარწმუნების რომელ გზას ანიჭებენ უპირატესობას ქართველი პოლიტიკოსები: **ცენტრალურს** თუ **პერიფერიულს**.

მეთოდოლოგიური ჩარჩო

სტატიაში განვიხილავთ რიტორიკული შეკითხვის, როგორც მანიპულაციის ენობრივი საშუალების, სტრუქტურას ქართულ პოლიტიკურ დისკურსში, კერძოდ, ქართველ პოლიტიკოსთა წინასაარჩევნო გამოსვლებში. შესაბამისად, შევეცდებით რიტორიკული შეკითხვები გავაანალიზოთ, ერთი მხრივ, პოლიტიკური დისკურსის კონტექსტში, მეორე მხრივ კი, საკომუნიკაციო აქტის კონტექსტში.

საკომუნიკაციო აქტს რამდენიმე ნიშანი გააჩნია:

1. საკომუნიკაციო აქტი არის კონკრეტულ დროსა და კონკრეტულ სივრცეში მოცემული ერთჯერადი პროცესი.

2. საკომუნიკაციო აქტი არის დინამიკური პროცესი.
3. საკომუნიკაციო აქტში მონაწილე აქტიორების ქმედებას ახასიათებს კონტროლი და ნებელობა (თანდაშვილი 2016:157-161).

შესაბამისად, კვლევისას გავითვალისწინებთ პოლიტიკოსთა მეტყველებაში რიტორიკული შეკითხვების გამოყენების ადგილსა და დროს, ისევე როგორც ნებელობის ფაქტორს.

საკომუნიკაციო აქტი, იმისდა მიხედვით, რა მიზანს ემსახურება, შეიძლება გადმოცემული იყოს ა) ნეიტრალური პროპოზიციით, ბ) მოიცავდეს არგუმენტაციურ სტრუქტურებს ან მოწოდებას/ბრძანებას. საკომუნიკაციო აქტის თეორიის შემქმნელი, ბრიტანელი ფილოსოფოსი ჯონ ოსტინი საკომუნიკაციო აქტის სამ კატეგორიას განასხვავებს ერთმანეთისგან: ლოკუციურს, ილოკუციურს და პერლოკუციურს (Austin 1962:98-101). პერლოკუციური აქტი შეიძლება გადმოცემული იყოს **ექსპლიციტურად** (ლექსიკურ ან სინტაქსურ-პრაგმატულ დონეზე) ან **იმპლიციტურად** (დისკურსულ ან ლოგიკურ დონეზე). შესაბამისად, ჩვენს კვლევაში რიტორიკული შეკითხვების კატეგორიზაციის დროს გავითვალისწინებთ მიზნის მიღწევის ენობრივი რეალიზაციის ამ პარამეტრსაც.

კვლევისას ასევე გავითვალისწინებთ ელაბორაციული ალბათობის თეორიას (Elaboration likelihood model - ELM), რომელიც **ორმაგი პროცესის თეორიის** პრინციპს ემყარება და აღწერს დამოკიდებულების ცვლილებას საკომუნიკაციო აქტში. ELM გვთავაზობს დარწმუნების ორ მთავარ გზას: **ცენტრალურს** და **პერიფერიულს**. ცენტრალური გზა ითვალისწინებს ადრესატის ინტელექტს და არგუმენტების გამოყენებით ცდილობს მის დარწმუნებას. პერიფერიული გზა კი ადრესატზე ემოციური გავლენის მოხდენაზე არის ორიენტირებული. პოლიტიკოსთა მიერ გამოყენებული რიტორიკული შეკითხვების ანალიზისას განსაკუთრებული ყურადღება იქნება გამახვილებული იმაზე, რომელ სტრატეგიას ირჩევენ პოლიტიკოსები ადრესატთან მიმართებით: რაციონალური დარწმუნების სტრატეგიას, რომელიც ადრესატისაგან ჭეშმარიტ აზროვნებას მოითხოვს, თუ ემოციური ზეგავლენის მოხდენის სტრატეგიას, რომელიც მანიპულაციის ემოციურ ხერხებს იყენებს და ადამიანის ასოციაციური აზროვნების გააქტიურებას ისახავს მიზნად.

ემპირიული მასალის ანალიზისას ასევე გამოვიყენებთ კვლევის ტრადიციულ მეთოდებს: შედარება-შეპირისპირების, კრიტიკული ანალიზის, დისკურს-ანალიზის, ფუნქციურ-სემანტიკური ანალიზის, სტრუქტურული და ლინგვოპოლიტოლოგიური ანალიზის მეთოდებს.

ანალიზი

წინამდებარე სტატიის კვლევის ობიექტია 2024 წელს ჩატარებულ საპარლამენტო არჩევნებში მონაწილე 5 პოლიტიკოსის წინასაარჩევნო განცხადებები. შესაბამისად, რიტორიკული შეკითხვების გამოყენების ფუნქციასა და მნიშვნელობას სწორედ ამ ფონზე განვიხილავთ.

საპარლამენტო არჩევნებში, რომელიც 2024 წლის 26 ოქტომბერს ჩატარდა საქართველოში, 18 საარჩევნო სუბიექტი მონაწილეობდა. ცენტრალური საარჩევნო კომისიის მონაცემების (ცესკო) მიხედვით, კანონმდებლობით დადგენილი ბარიერი (5%) მხოლოდ 5-მა სუბიექტმა გადალახა¹:

№	პარტიის სახელი	მიღებული ხმების რაოდენობა	%	მიღებული მანდატების რაოდენობა
4	„კოალიცია ცვლილებისთვის - გვარამია, მელია გირჩი, დროა“	229161	11.03%	19
5	„ერთიანობა-ნაციონალური მოძრაობა“	211216	10.17%	16
9	„ძლიერი საქართველო - ლელო, ხალხისთვის, თავისუფლებისთვის!“	182922	8.81%	14
25	„გახარია საქართველოსთვის“	161521	7.78%	12
41	„ქართული ოცნება“	1120053	53.93%	89

ცხრილი 1: 2024 წლის არჩევნებში პარტიათა მიერ მიღებული ხმებისა და მანდატების რაოდენობა

სტატიაში განვიხილავთ ბარიერგადალახული 5 საარჩევნო სუბიექტის პარტიული ლიდერების წინასაარჩევნო გამოსვლის ტექსტებში გამოყენებულ რიტორიკულ შეკითხვებს. პარტიული ლიდერები არიან მმართველი პარტიდან - პარლამენტის თავმჯდომარე, ხოლო ოპოზიციური პარტიებიდან - პარტიის თავმჯდომარეები:

¹ <https://cesko.ge/ge/siakhleebi/pres-reelizebi/singleview/11035242-tsentrallurma-saarchevno-komisiam-sakartvelos-parlamentis-2024-tslis-26-oktombris-archevnebi-sheajama>

- „ქართული ოცნება“ - შალვა პაპუაშვილი;
- „კოალიცია ცვლილებისთვის – გვარამია, მელია, გირჩი, დროა“ - ნიკა გვარამია;
- „ერთიანობა-ნაციონალური მოძრაობა“ - თინა ბოკუჩავა;
- „ძლიერი საქართველო – ლელო, ხალხისთვის, თავისუფლებისთვის“ - მამუკა ხაზარაძე;
- „გახარია საქართველოსთვის“ - გიორგი გახარია.

კვლევის განხორციელების პირველ ეტაპზე მოვიძიეთ დასახელებული პოლიტიკოსების წინასაარჩევნო გამოსვლები, რომლებშიც გამოვლინდა რიტორიკული შეკითხვების გამოყენების შემთხვევები. საკვლევად ავიღეთ ხუთი პოლიტიკოსის მიერ გამოყენებული რიტორიკული შეკითხვები კონტექსტებთან ერთად (თითო მაგალითი) და განვახორციელეთ მათი ანალიზი კვლევის ტრადიციული და თანამედროვე მეთოდების გამოყენებით.

ემპირიული მასალის ანალიზი

როგორც აღვნიშნეთ, ჩვენი მიზანია ქართველ პოლიტიკოსთა წინასაარჩევნო გამოსვლებში გამოვლენილი რიტორიკული შეკითხვების ფუნქციურ-სემანტიკური და სტრუქტურული ანალიზი, კერძოდ, შევეცდებით გავაანალიზოთ, რა შემთხვევაში და რა მიზნით იყენებენ რიტორიკულ შეკითხვებს ჩვენ მიერ შერჩეული პოლიტიკოსები და რა სტრუქტურულ კომპონენტებს მოიცავს რიტორიკული შეკითხვების შემცველი კონტექსტი.

I. პარტია „ქართული ოცნება“

მონაცემთა ანალიზს დავიწყებთ მმართველი პარტიის წარმომადგენლის, პარლამენტის თავმჯდომარის, **შალვა პაპუაშვილის** მიერ წინასაარჩევნო კამპანიასთან დაკავშირებით წარმოთქმული ტექსტის მონაკვეთით, რომელიც მოიცავს ერთმანეთის თანმიმდევრულად დასმულ ორ რიტორიკულ შეკითხვას:

„გახსოვთ, რას ითხოვდნენ? რომ სანქციები დაგვეწესებინა და შევერთუბოდით ევროკავშირის სანქციებს, ითხოვდნენ საზღვრების დაკეტვას, ითხოვდნენ ცის დაკეტვას და ა.შ. როცა ითხოვ სანქციებს, როცა ითხოვ სამხედრო მებრძოლების გაგზავნას ომში... რომელმა ქვეყანამ გააგზავნა ოფიციალურად თავისი მოქალაქეები ომში? ჩვენგან რატომ ითხოვდნენ ამ ყველაფერს? აი, ეს იყო ზუსტად, რომ ჩვენ წიხლით გვტყენდნენ ომში ის თქვენი ტელევიზიების

*მფლობელები, ის ოპოზიცია, ის არასამთავრობო ორგანიზაციები, რომლებიც ამის ნაწილი იყვნენ*².

მოცემული მონაკვეთი რთული სტრუქტურითა და მრავალფუნქციურობით ხასიათდება, კერძოდ, გამოიკვეთება რამდენიმე კომპონენტი. განვიხილოთ თითოეული მათგანი:

1. **თემის გააქტიურება** - პოლიტიკოსი სასაუბრო თემის გახსნის მიზნით სვამს კითხვას: *„გახსოვთ, რას ითხოვდნენ?“*, რომელსაც შემდეგ თავადვე გასცემს ვრცელ პასუხს, რაც პოლიტიკოსის ერთგვარი სტრატეგიაა, გაააქტიუროს თემა და განავრცოს სათქმელი. მოცემულ მონაკვეთში გამოყენებულ ლინგვისტიკურ ხერხს, ჰიპოფორას პოლიტიკოსი იყენებს ინფორმაციული ნაკადის გასაკონტროლებლად. აღნიშნული სტრატეგია ეფექტური საშუალებაა აუდიტორიის ყურადღების მისაპყრობად და მსჯელობის წასახალისებლად (ცერცვაძე 2021:281-288).
2. **თემის გაშლა** - შემდეგი კომპონენტი წარმოდგენილია რამდენიმეკუნქტიანი დამოკიდებული წინადადების სახით:
 - *რომ სანქციები დაგვეწესებინა,*
 - *შევერთებოდით ევროკავშირის სანქციებს,*
 - *ითხოვდნენ საზღვრების დაკეტვას,*
 - *ითხოვდნენ ცის დაკეტვას და ა.შ.*

მოცემულ მონაკვეთში დასახელებულია მაგალითები, რომლებიც **ნეგატიური შეფასებისთვის** გამოიყენა პოლიტიკოსმა. აღნიშნული ფაქტების მოხმობა მიზნად ისახავს ოპონენტების კრიტიკასა და დისკრედიტაციას. ფაქტების დასახელების შემდეგ გამომსვლელმა არუმენტაციული სტრუქტურის შემცველი წინადადება გამოიყენა, თუმცა არასრული ენობრივი რეალიზაციის სახით:

3. **მტკიცებულება** - *როცა ითხოვ სანქციებს, როცა ითხოვ სამხედრო მებრძოლების გაგ ზავნას ომში...*

აქ მოცემული ფრაგმენტი არუმენტირებული მტკიცებულების დასაწყისია, რომელიც უნდა გადასულიყო კრიტიკულ შეფასებაში და ჰქონოდა ასეთი სახე: „როცა სხვისგან ითხოვ რამის გაკეთებას, ჯერ თავად უნდა აჩვენო მაგალითი

² <https://1tv.ge/news/shalva-papuashvili-sinamdvilesi-opoziciis-warmomadgenlebs-am-banerebze-isteria-imitom-daemartat-rom-sakutar-danashauls-chakhedes-tvalebshi/>

ან დარწმუნებული უნდა იყო, რომ დადებით შედეგს მოიტანს ეს ქმედება“. გაანალიზებულ კონტექსტში პაპუაში იღვწის შეცვალა სტრატეგია და არგუმენტაციული სტრუქტურის ნაცვლად რიტორიკული შეკითხვის ფორმულა გამოიყენა.

4. **რიტორიკული შეკითხვები** - კონტექსტის ამ ნაწილში პოლიტიკოსის სათქმელი ექსპლიციტურად რეალიზდება ერთმანეთის მიყოლებით გამოყენებულ ორ რიტორიკულ შეკითხვაში:

- *რომელმა ქვეყანამ გააგზავნა ოფიციალურად თავისი მოქალაქეები ომში?*
- *ჩვენგან რატომ ითხოვდნენ ამ ყველაფერს?*

პერიფრაზი: არცერთმა ქვეყანამ არ გააგზავნა ოფიციალურად თავისი მოქალაქეები ომში და არც ჩვენგან უნდა ითხოვდნენ (ოპონენტები) ამის გაკეთებას.

როგორც მოცემული პერიფრაზიდან ჩანს, პირველი შეკითხვა მიემართება ფაქტს, აქვს კონკრეტული პასუხი და მისი ილოკუციური ფუნქციაა ფაქტის ხაზგასმა - *არავინ, არცერთმა ქვეყანამ არ გააგზავნა თავისი მოქალაქეები (უკრაინის) ომში*. ფაქტის ამგვარი ფორმულირება ლოგიკურად ქმნის მომდევნო შეკითხვის დასმის წინაპირობას. წინა კითხვის ლოგიკური გაგრძელებაა მომდევნო რიტორიკული შეკითხვა - *ჩვენგან რატომ ითხოვდნენ ამ ყველაფერს?* მეორე შეკითხვის ილოკუციური ფუნქციაა საკითხის გადატანა მორალურ ასპექტში, რაზეც ორი ენობრივი ფაქტორი მიუთითებს:

1. პერიფრაზი: თავად არ გაუგზავნიათ თავიანთი მოქალაქეები ომში, ამიტომ არ აქვთ (მორალური) უფლება, ჩვენგან მოითხოვონ ეს. რიტორიკულ შეკითხვებში იმპლიციტურად გამოთქმულია კონტრარგუმენტი, კერძოდ (პერიფრაზი): ჩვენგან ითხოვდნენ ომში ჩართვას, მაგრამ, რადგანაც სხვა ქვეყნები არ ერთვებოდნენ ომში, ჩვენგანაც არ უნდა ითხოვდნენ ამას.
2. იმპლიკაციის ექსპლიკაციით გადმოცემა, კერძოდ, წინადადების დისკურსული ნაწილაკით განვრცობის შესაძლებლობა: *აბა ჩვენგან რატომ ითხოვდნენ ამ ყველაფერს?*

პოლიტიკოსი იყენებს დარწმუნების ორივე გზას: ცენტრალურსაც და პერიფერიულსაც. ითვალისწინებს რა ადრესატის (მიზნობრივი ჯგუფის) ინტე-

ლექტს, პოლიტიკოსი არგუმენტების გამოყენებით ცდილობს მის/მათ დარწმუნებას. დარწმუნების პერიფერიული გზა ადრესატ(ებ)ზე ემოციური ზეგავლენის მოხდენის სტრატეგიის გამოყენებაში ვლინდება, რაც ექსპლიციტურად არის გადმოცემული მომდევნო კომპონენტში - კრიტიკის ადრესატები, სადაც პოლიტიკოსი აძლიერებს ექსპრესიას სათქმელში, ხოლო მსმენელში იწვევს მძაფრ უარყოფით ასოციაციებს.

5. **კრიტიკის ადრესატ(ებ)ი** - რიტორიკული შეკითხვების დასმის შემდეგ პოლიტიკოსი არაექსპლიციტურად ასახელებს კრიტიკის ადრესატებს, რომლებსაც მიემართებათ რიტორიკული შეკითხვებით გამოსატული შეფასებები:

- *ჩვენ წიხლით გვტყენიანენ ომში ის თქვენი ტელევიზიების მფლობელები,*
- *ის ოპოზიცია,*
- *ის არასამთავრობო ორგანიზაციები, რომლებიც ამის ნაწილი იყვნენ.*

კრიტიკის ადრესატებზე მითითებით გამოიკვეთა გამომსვლელის მიზანი - არგუმენტირებულად, ფაქტებზე დაყრდნობით უპასუხოს კონკრეტული ოპონენტების მხრიდან წაყენებულ მოთხოვნებს/ბრალდებებს და მოახდინოს მათი დისკრედიტაცია ამომრჩეველთა თვალში.

ამრიგად, შალვა პაპუაშვილის წინასაარჩევნო გამოსვლის მოცემულ მონაკვეთში გამოიკვეთა შემდეგი კომპონენტები:

თემის გააქტიურება >

თემის გაშლა >

მტკიცებულება >

რიტორიკული შეკითხვები >

კრიტიკის ადრესატების დასახელება

საკომუნიკაციო აქტის ამგვარად წარმართვა და განხილული ფრაგმენტის ანალიზი ხცადად გვიჩვენებს, რომ მიღწეულია პოლიტიკოსის მიზანი - ოპონენტების დისკრედიტაცია.

პოლიტიკოსის მიერ გამოყენებული სტრუქტურა მოიცავს შემდეგ ეტაპებსა და ენობრივ სტრატეგიებს:

	კომპონენტი	ენობრივი რეალიზაციის ფორმა	ენობრივი რეალიზაციის სახე
1.	თემის გააქტიურება	კითხვითი წინადადება	სრული ენობრივი რეალიზაცია
2.	თემის გაშლა	ფაქტების ჩამონათვალი	დამოკიდებული წინადადებები
3.	მტკიცებულება	მარკირებული არგუმენტაციული სტრუქტურა (როცა ... მაშინ...)	წყვეტილი ენობრივი რეალიზაცია
4.	რიტორიკული შეკითხვა 1	პრესუპოზიციაზე დამყარებული შეკითხვა	სრული ენობრივი რეალიზაცია
5.	რიტორიკული შეკითხვა 2	ეთიკურ-მორალური ხასიათის შეკითხვა	სრული ენობრივი რეალიზაცია
6.	კრიტიკის აღრესატების დასახელება	არაექსპლიციტური ჩამონათვალი (ნაგულისხმევი რეფერენცია)	სრული ენობრივი რეალიზაცია
	მიზანი:	ოპონენტების დისკრედიტაცია	რეალიზებულია

ცხრილი 2: შ. პაპუაშილის ციტატის სტრუქტურული ანალიზი და ენობრივი სტრატეგიები

პოლიტიკოსი რთული კონსტრუქციების საშუალებით ცდილობს, აიძულოს მსმენელი, მიჰყევს მის ლოგიკასა და აზრობრივ განვითარებას. გამოსვლის ტექსტში გამოყენებული შერეული ტექნიკა მსმენელს ხდის პოლიტიკოსის მიერ გამოთქმული მოსაზრების თანაგვტორად, რაც უზრუნველყოფს მის თანამოაზრედ ქცევას, რამდენადაც აღნიშნული ტექნიკა მოსაუბრის პირადი მოსაზრებების შეფასებებისა და ანალიზის საშუალებას უტოვებს მსმენელს. ამგვარი სტრატეგია ძლიერი იარაღია აუდიტორიაზე მანიპულაციისთვის. უნდა აღინიშნოს ის ფაქტიც, რომ შალვა პაპუაშილი წინასაარჩევნო ტექსტში საზოგადოებას ყურადღებას ამახვილებინებს უკრაინა-რუსეთის ომში მონაწილეობის საფრთხეებზე. პოლიტიკოსის გამოსვლის ტექსტის ნარატივი ეფუძნება ადამიანის ფუნდამენტურ მოთხოვნილებებს - მშვიდობასა და უსაფრთხოებას, რაც ენობრივი მანიპულაციის ეფექტურ ხერხს წარმოადგენს. აღნიშნული ნარატივით მანიპულირება ხელისუფლების მხრიდან კარგად ნაცნობი მეთოდია პოლიტიკური მეცნიერების ფუძემდებლებისთვის, რომლებიც მიიჩნევენ, რომ ადამიანები ხელისუფლებას ემორჩილებიან სწორედ უსაფრთხოების გარანტიის სანაცვლოდ (Hobbes 1994). მოცემულ მონაკვეთში პოლიტიკოსი ცდილობს, დაარწმუნოს სა-

ზოგადოება, რომ მმართველი პარტიის სწორმა არჩევანმა განაპირობა მშვიდობისა და უსაფრთხოების შენარჩუნება ქვეყანაში.

დასკვნის სახით შეგვიძლია ვთქვათ, რომ პოლიტიკოსი იყენებს ELM-ის მოდელის ორივე გზას - როგორც ინტელექტუალური გაველენის მოხდენის (თემის გააქტიურებიდან დაწყებული რიტორიკული შეკითხვების ჩათვლით), ისე ემოციური ზემოქმედების გზას: ისეთი ფორმულირება, როგორც არის „ჩვენ წიხლით გვტენიდნენ ომში“ უდავოდ ნგრევის, არასტაბილურობის, სიკვდილის ასოციაციას იწვევს მსმენელში. საგულისხმოა, რომ სწორედ ამ ფორმულირებით იწყებს პოლიტიკოსი კრიტიკის ადრესატების შემოყვანას კონტექსტში. წინმსწრებად მოცემული ნგრევის/დესტრუქციის სურათები ადრესატებისადმი უფრო მეტი დისტანცირების სურვილს იწვევს მსმენელში, ვიდრე ეს იქნებოდა ინფორმაციული სტრუქტურის შებრუნებული თანმიმდევრობის შემთხვევაში: *ის თქვენი ტელევიზიების მფლობელები, ის ოპოზიცია, ის არასამთავრობო ორგანიზაციები, რომლებიც ამის ნაწილი იყვნენ, ჩვენ წიხლით გვტენიდნენ ომში.*

როგორც აქ წარმოდგენილმა ანალიზმა გვიჩვენა, მიზნის მისაღწევად პოლიტიკოსი ეფექტურად იყენებს ენობრივ საშუალებებს: ლექსიკურ ერთეულებს, არგუმენტაციურ სტრუქტურებს, რიტორიკულ შეკითხვებს, პარალელურ სტრუქტურებს (გამეორებას), ინფორმაციული სტრუქტურის აგების საშუალებებს და ფოკუსირებას. პოლიტიკოსის მიერ შერეული ტექნიკის სტრატეგიული გამოყენების ეფექტურობა ცხადი და მკაფიოა, განხილული პასაჟის მიზანი მიღწეულია - ოპონენტები დისკრედიტებული არიან.

II. „კოალიცია ცვლილებისთვის - გვარამია, მეღია, გირჩი, დროა“

განვიხილოთ პარტიის „კოალიცია ცვლილებისთვის - გვარამია, მეღია, გირჩი, დროა“ - ერთ-ერთი ლიდერის, ნიკა გვარამიას მიერ გამოყენებულ რიტორიკული შეკითხვა:

„რას გამოაცხადებს ცესკო, ვის აინტერესებს? ცესკო სულ იტყუება, მთავარია, ხალხი რას გრძნობს, ხალხმა ყოველთვის კარგად იცის, არჩევნებში ხელისუფლება დამარცხდა თუ გაიმარჯვა. ყოველთვის იცოდა ეს, 2003 წელსაც, როცა „ნაციონალურმა მოძრაობამ“ და სხვა ოპოზიციურმა პარტიებმა გაიმარჯვეს და იმიტომაც მოხდა, რაც მოხდა. იგივე მოხდება ახლაც“.³

³ <https://www.youtube.com/watch?v=jhX4t70B9G0>

განსახილველი ფრაგმენტი შედგება რამდენიმე კომპონენტისაგან.

1. **რიტორიკული შეკითხვა** – მოცემული მონაკვეთი იწვება რიტორიკული შეკითხვით *რას გამოაცხადებს ცესკო, ვის აინტერესებს?*, რომელიც იმავდროულად ააქტიურებს თემას. რიტორიკული შეკითხვის პერიფრაზია: „რას გამოაცხადებს ცესკო, არავის არ აინტერესებს“.

რიტორიკულ შეკითხვაში იმპლიციტურად გამოთქმული მოსაზრების ილოკუციური ფუნქციაა გამოხატოს პოლიტიკოსის პირადი დამოკიდებულება (მე არ მაინტერესებს, რას გამოაცხადებს ცესკო), რომელიც განზოგადებულია ფსევდო-ფაქტით (არავის არ აინტერესებს) და კოლექტიურ ჭეშმარიტებად არის გამოცხადებული. შეკითხვა უარყოფითი კონოტაციის მატარებელია და მსმენელში იწვევს არასანდოობის, უნდობლობის გაღვივებას ცესკოს მიმართ.

2. **თემის გახსნა** – წინადადებაში *„ცესკო სულ იტყუება“* გამოთქმულია გამომსვლელის პირადი მოსაზრება, ვარაუდი, რომელიც ფაქტის ფორმატში არის შეფუთული და არ წარმოადგენს დამაჯერებელ, სანდო ინფორმაციას, ამდენად მხოლოდ **ბრალდებად** შეიძლება მივიჩნიოთ. აღნიშნული ბრალდების მიზანია ცესკოს დისკრედიტაცია.

3. **შეფასება** – შეფასება გადმოცემულია რამდენიმე, ერთმანეთთან თემატურად და ლოგიკურად დაკავშირებული წინადადებით: *„მთავარია, ხალხი რას ვერძნობს, ხალხმა ყოველთვის კარგად იცის, არჩევნებში ხელისუფლება დამარცხდა თუ გაიმარჯვა. ყოველთვის იცოდა ეს, 2003 წელსაც, როცა „ნაციონალურმა მოძრაობამ“ და სხვა ოპოზიციურმა პარტიებმა გაიმარჯვეს, იმიტომაც მოხდა, რაც მოხდა“*. აქ მოცემულ მონაკვეთში პოლიტიკოსი იყენებს **შეფასებას**, რომელიც გაძლიერებულია **მენტორული ტონით**. შეფასებით წინადადებაში გამოყენებულია გამეორების ხერხი: *კარგად იცის - ყოველთვის იცოდა და იმიტომაც მოხდა, რაც მოხდა*. მოცემული მონაკვეთი პერსუაზიული აქტის ენობრივი რეალიზაციაა, რაც ექსპრესიულობასა და მეტ დამაჯერებლობას სძენს შეფასებას, ამასთანავე ქმნის მოცემული ფრაგმენტის დამაგვირგვინებელი კომპონენტის - **პროგნოზის** - წინაპირობას.

4. **პროგნოზი**. განხილულ ფრაგმენტში შეფასებას მოსდევს პროგნოზი: *„იგივე მოხდება ახლაც“*. პოლიტიკოსი მოცემულ მონაკვეთს ასრულებს **პროგნოზით**, რომელიც მანიპულაციის ერთ-ერთი გავრცელებული ტექნიკის – დაჯერების (პერსუაზიის) აქტს წარმოადგენს: პერიფრაზი: *„ნაციონალური მოძრაობა და*

სხვა ოპოზიციური პარტიები ამჯერადაც გაიმარჯვებენ, ისევე როგორც 2003 წელს.

ნიკა გვარამიას წინასაარჩევნო გამოსვლის მოცემული მონაკვეთი მოიცავს შემდეგ სტრუქტურულ ელემენტებს:

რიტორიკული შეკითხვა >

თემის გახსნა (ბრალდება) >

შეფასება >

პროგნოზი

ვნახოთ ენობრივად როგორ რეალიზდება თითოეული კომპონენტი:

	კომპონენტი	ენობრივი რეალიზაციის ფორმა	ენობრივი რეალიზაციის სახე
1.	რიტორიკული შეკითხვა	ფსევდო-ფაქტზე დამყარებული შეკითხვა	სრული ენობრივი რეალიზაცია
2.	თემის გახსნა	ფაქტის ფორმში შეფუთული ვარაუდი	სრული ენობრივი რეალიზაცია
3.	შეფასება	პერსუაზიული ფუნქციისა და მენტორული ტონის შემცველი წინადადებები	სრული ენობრივი რეალიზაცია
4.	პროგნოზი	პერლუკუციური ფუნქციის მატარებელი	დამოკიდებული წინადადება
	მიზანი:	ცესკოს დისკრედიტაცია	რეალიზებულია

ცხრილი 3: ნ. გვარამიას ციტატის სტრუქტურული ანალიზი და ენობრივი სტრატეგიები

როგორც აღმოჩნდა, ნიკა გვარამია მოცემულ მონაკვეთში იყენებს დინამიკურ მსჯელობას. ტექსტში გვხვდება შემდეგი ენობრივი საშუალებები: რიტორიკული შეკითხვა, შეპირისპირება (გამარჯვება/დამარცხება), პარალელური სტრუქტურები (გამეორება), ცალკეული ლექსიკური ერთეულები. მოცემულ კონტექსტში რიტორიკული შეკითხვის ილოკუციური ფუნქცია მეტწილად მოწოდებითი ხასიათისაა. პოლიტიკოსს აქვს მოლოდინი, რომ საზოგადოება გაიზიარებს პირად შეხედულებას ცესკოსთან დაკავშირებით და მხარს დაუჭერს მას,

რადგან „ხალხმა იცის, ხალხი გრძნობს“. ამასთანავე, ამგვარი მიდგომა საზოგადოების კეთილგანწყობის მოპოვების ცდას წარმოადგენს გამომსვლელის მხრიდან.

ელაბორაციული ალბათობის თეორიის (ELM) მიხედვით პოლიტიკოსი იყენებს დარწმუნების პერიფერიულ გზას, რამდენადაც ორიენტირებულია აუდიტორიაზე ემოციური ზეგავლენის მოხდენასა და მანიპულაციაზე. გამომსვლელი ფაქტის ფორმატში შეფუთული შეფასებებითა და გამეორებებით პერსუაზიული აქტის ენობრივ რეალიზაციას გეთავაზობს, რაც საშუალებას აძლევს მას, მიადწიოს წინასწარ განსაზღვრულ მიზანს - ცესკოს დისკრედიტაციას.

III. პარტია „ერთიანობა - ნაციონალური მოძრაობა“

მომდევნოდ გთავაზობთ პარტიის „ერთიანობა – ნაციონალური მოძრაობა“ ერთ-ერთი ლიდერის, თინა ბოკუჩავას მიერ გამოყენებულ რიტორიკულ შეკითხვებს კონტექსტთან ერთად:

„როგორ საქართველოში გვინდა, რომ ვიცხოვროთ? საქართველოში, სადაც ივანიშვილის კლანები მდიდრდებიან თუ საქართველოს თითოეულ მოქალაქეს აქვს ევროპული კეთილდღეობა? საქართველოში, რომელიც საერთაშორისო იზოლაციაშია თუ საქართველოში, რომელიც არის დიდი ევროპული ოჯახის ამაყი წევრი? 26 ოქტომბერი არის შანსი, დავასრულოთ ეს უსამართლობა, უარი ვუთხრათ კორუფციას, საერთაშორისო იზოლაციას, სიღატაკეს“⁴

1. რიტორიკული შეკითხვა - პოლიტიკოსი საანალიზოდ მოტანილ ფრაგმენტს შეკითხვით იწყებს: *როგორ საქართველოში გვინდა, რომ ვიცხოვროთ?* თინა ბოკუჩავა მონოლოგის ფორმატში სვამს შეკითხვას, რომელიც ემსახურება თემის შემოტანას, მიზნობრივი ჯგუფის გააქტიურებას და აუდიტორიის ემოციურ ჩართვას მონოლოგში. შეკითხვის ფორმულირებაში ექსპლიციტურად არის მოცემული ინკლუზიურობა, რომელიც შემასმენლის პირველი პირის მრავლობითი რიცხვის ფორმით – *[ჩვენ] გვინდა* არის გამოხატული, რაც ერთიანობის განცდას ქმნის წინადადებაში, ხოლო მეორე კავშირებითის ფორმით გადმოცემული ზმნა *ვიცხოვროთ* მომავალ დროში განსახორციელებელ ამოცანაზე მიანიშნებს.

⁴<https://formulanews.ge/Phrase/116707>

2. არჩევანის შეთავაზება – შეკითხვის შემდეგ პოლიტიკოსი კონტრასტულ პროპოზიციებზე დაყრდნობით მოუწოდებს საზოგადოებას, არჩევანი გააკეთოს ექსპლიციტურად ფორმულირებულ ვარიანტებს შორის:

- ა) *„საქართველოში, სადაც ივანიშვილის კლანები მდიდრდებიან თუ საქართველოს თითოეულ მოქალაქეს აქვს ევროპული კეთილდღეობა?*
- ბ) *საქართველოში, რომელიც საერთაშორისო იზოლაციაშია თუ საქართველოში, რომელიც არის დიდი ევროპული ოჯახის ამაყი წევრი?*

მოცემულ მონაკვეთში პოლიტიკოსი იყენებს **შეპირისპირების ხერხს**, კერძოდ, ერთმანეთს უპირისპირებს ისეთ ფუნდამენტურ ფასეულობებს, როგორებიცაა – **სოციალური უთანასწორობა vs. კეთილდღეობა, საერთაშორისო იზოლაცია vs. ევროპეიზაცია**. არჩევანის შეთავაზება, რომელიც ისეა სტრუქტურირებული, რომ „არჩევანის მორალურ უფლებას“ არ უტოვებს ადრესატ(ებ)ს, პრაქტიკულად ირიბ პასუხს წარმოადგენს დასმულ შეკითხვაზე. შესაბამისად, პოლიტიკოსი აქ იყენებს რიტორიკული სტილის ერთ-ერთ სახეს – ჰიპოფორას, რომელშიც მომხსენებელი სვამს კითხვას და თავადვე პასუხობს მას. ეს ტექნიკა ხშირად გამოიყენება აუდიტორიის შესაძლო წინააღმდეგობის დასაძლევად ან დაეჭვების გასაბათილებლად. საგულისხმოა, რომ, ერთი მხრივ, შეპირისპირების პირველი ელემენტი უარყოფითი სემანტიკის ლექსიკას წარმოადგენს (ივანიშვილის კლანები, საერთაშორისო იზოლაცია), მეორე ელემენტი კი – დადებითს (ევროპული კეთილდღეობა, ევროპული ოჯახის ამაყი წევრი - საქართველო). ინფორმაციული სტრუქტურის ამგვარად დალაგება გარკვეულ მოზანს ემსახურება – მმართველი პარტიის დისკრედიტაცია განახორციელოს. ამასთან, გამომსვლელი მანიპულაციის სხვა ხერხსაც იყენებს – ასახელებს დაუსაბუთებელ ფაქტებს და ექსპლიციტურად გამოხატავს პირად მოსაზრებას, როდესაც სიტყვა *ევროპულს* უსადაგებს *კეთილდღეობას*, ხოლო არსებულ მდგომარეობას აფასებს, როგორც *საერთაშორისო იზოლაციას*, რასაც, თავის მხრივ, უპირისპირებს *დიდი ევროპულ ოჯახს*. მოცემულ მონაკვეთში პოლიტიკოსი კონტრასტებზე დაყრდნობით ცდილობს ემოციური გავლენა მოახდინოს საზოგადოებაზე. შეპირისპირების ხერხის გამოყენება მიზნად ისახავს არსებული მდგომარეობის მიმართ უკმაყოფილებისა და შიშის დანერგვას საზოგადოებაში.

3. მოწოდება – შეპირისპირების ხერხის გამოყენებით საზოგადოებაზე მანიპულაციის მცდელობის შემდეგ პოლიტიკოსი თავის გამოსვლას აგრძელებს მოწოდებით: „*26 ოქტომბერი არის შანსი, დავასრულოთ ეს უსამართლობა, უარი ვუთხრათ კორუფციას, საერთაშორისო იზოლაციას, სიღატაკს*“. მოცემული მონაკვეთი უარყოფითი შეფასების ექსპლიციტური გამოხატულებაა და მისი პერლოკუციური ფუნქციაა საზოგადოების გააქტიურება საკუთარი პოლიტიკური მიზნების შესაბამისად. დასკვნით წინადადებაში განმეორებით აქცენტირებულია ქვეყანაში არსებული პრობლემები, რომლებიც ექსპლიციტურად გამოხატულია უარყოფითი სემანტიკის გადმომცემი სიტყვებით - *უსამართლობა, კორუფცია, საერთაშორისო იზოლაცია, სიღატაკე*. სენტიმენტანალიზის მიხედვით, მოცემულ წინადადებაში 4 უარყოფითი სენტიმენტის გამომხატველი არსებითი სახელი/სახელური ფრაზა არის გამოყენებული, როგორც წინადადების პირდაპირი ობიექტი. აღსანიშნავია ისიც, რომ პრედიკაციის (შემასმენლის) სემანტიკური თვალსაზრისით შერჩევა (*დავასრულოთ*), ისევე როგორც მწკრივისა და კილოს არჩევანი (*კავშირებითი*), წინადადებას აძლევს პერლოკუციური აქტის კატეგორიზირებას. ამასთანავე, ზმნების გამოყენება პირველი პირის მრავლობითი რიცხვის ფორმაში (*უარი ვუთხრათ, დავასრულოთ*) პოლიტიკური გამოსვლის ადრესატ(ებ)ს თანამებრძოლობის განცდას უძლიერებს. მიუხედავად იმისა, რომ ინკლუზიური „ჩვენ“ ექსპლიციტურად არ არის მოცემული წინადადებაში (ის მხოლოდ ზმნაშია მარკირებული), ამგვარი ფორმულირება საგრძნობლად აძლიერებს ერთიანობის განცდას საზოგადოებაში.

ამდენად, თინა ბოკუჩავას წინასაარჩევნო გამოსვლის მოცემული მონაკვეთი შედგება შემდეგი კომპონენტებისგან:

რიტორიკული შეკითხვა >

არჩევანის შეთავაზება >

მოწოდება

განვიხილოთ თითოეული კომპონენტი ენობრივი რეალიზაციის თვალსაზრისით:

	კომპონენტი	ენობრივი რეალიზაციის ფორმა	ენობრივი რეალიზაციის სახე
1.	თემის გააქტიურება	კითხვითი წინადადება	სრული ენობრივი რეალიზაცია
2.	არჩევანის შეთავაზება	კონტრასტული წინადადებები	დამოკიდებული წინადადებები
3.	მოწოდება	პერლოკუციური ფუნქციის მატარებელი წინადადება	სრული ენობრივი რეალიზაცია
	მიზანი:	შიშის დანერგვა საზოგადოებაში	რეალიზებულია

ცხრილი 4: თ. ბოკუჩავას ციტატის სტრუქტურული ანალიზი და ენობრივი სტრატეგიები

ამრიგად, თინა ბოკუჩავას წინასაარჩევნო გამოსვლის ტექსტის მოცემულ მონაკვეთში რიტორიკული შეკითხვა გამოყენებულია თემის გააქტიურებისა და მსჯელობის წახალისების მიზნით, რასაც მოსდევს სხვადასხვა ენობრივი საშუალებებისა და სტრატეგიების გამოყენებით საზოგადოებაზე ემოციური ზეგავლენის მოხდენის ცდა. მანიპულაციის მიზნით გამომსვლელი იყენებს როგორც რიტორიკული შეკითხვის ფორმატს, ასევე შეპირისპირების ხერხს, უარყოფითი კონტრასტის მატარებელ ლექსიკურ ერთეულებს, რომლებიც ემოციური ზეგავლენის მოხდენის საშუალებას აძლევს პოლიტიკოსს. აქედან გამომდინარე, მოცემულ მონაკვეთში გამომსვლელი იყენებს ELM-ის მოდელის ორივე გზას – როგორც ინტელექტუალური გავლენის მოხდენის გზას, რაც გამოიხატება ლოგიკურ გადასვლებსა და აზრობრივ განვითარებაში ინფორმაციულ სტრუქტურებს შორის, ასევე ემოციური ზემოქმედების გზას, რაზეც მეტყველებს ისეთი ლექსიკური ერთეულების გამოყენება, როგორებიცაა *უსამართლობა, კორუფცია, საერთაშორისო იზოლაცია, სიღატაკე*. აღნიშნული ლექსიკური საშუალებების გამოყენება წინასაარჩევნო გამოსვლაში მიზნად ისახავს შიშის, ნიჰილიზმის, უნდობლობის დანერგვას საზოგადოებაში. აღსანიშნავია ის ფაქტიც, რომ პოლიტიკოსი მოწოდებას სწორედ აღნიშნული ლექსიკური ერთეულებით ასრულებს, რაც კიდევ ერთხელ უსვამს ხაზს პოლიტიკოსის წინასწარ განსაზღვრულ მიზანსა და სტრატეგიას.

IV. პარტია „ძლიერი საქართველო - ლელო, ხალხისთვის, თავისუფლებისთვის!“

სტატიის ამ ნაწილში წარმოგიდგინებ პარტია „ძლიერი საქართველო - ლელო, ხალხისთვის, თავისუფლებისთვის“ ლიდერის, მამუკა ხაზარაძის წინასაარჩევნო გამოსვლის ტექსტიდან ფრაგმენტს, რომელშიც გამოყენებულია რიტორიკული შეკითხვა:

„საქართველოში არის ტოტალური უმუშევრობა, საქართველოში ახალგაზრდებისთვის არ არის არანაირი პერსპექტივა. როცა ამთავრებენ ისინი, დიპლომს იღებენ, რომ აქ დამავრდნენ და იმუშაონ თავიანთი პროფესიით, საქართველოში არ ხორციელდება ისეთი პროექტები, რომლებიც იმედს მისცემს ჩვენს მოქალაქეებს, რომ ისინიც შეიძლება იყვნენ ამის მონაწილეები, საქართველოში პენსიები არის მინიმალური და დღეს პენსიონერები ფიქრობენ, რომელი აირჩიონ, წამალი აირჩიონ თუ საკვები აირჩიონ. შესაბამისად ეს ყველაფერი იმდენად თავს იყრის, რომ იმის იქით, უბრალოდ, აღარაფერი აღარ არის. და მეორე მხარეს რა ჩანს? მეორე მხარეს ჩანს ბიძინა ივანიშვილი და ეს კალეიდოსკოპი ტყუილების და მთავრობა, რომელიც არაფერს კონკრეტულს არ სთავაზობს.“⁵

1. თემის გახსნა – პოლიტიკოსი საუბარს იწყებს თემას ხსნით, კერძოდ, შეფასებით, რომელიც ქართველი საზოგადოებისთვის მტკივნეულ საკითხებს ეხება:

- „საქართველოში არის ტოტალური უმუშევრობა,
- საქართველოში ახალგაზრდებისთვის არ არის არანაირი პერსპექტივა,
- როცა ამთავრებენ ისინი, დიპლომს იღებენ, რომ აქ დამავრდნენ და იმუშაონ თავიანთი პროფესიით,
 - საქართველოში არ ხორციელდება ისეთი პროექტები, რომლებიც იმედს მისცემს ჩვენს მოქალაქეებს, რომ ისინიც შეიძლება იყვნენ ამის მონაწილეები,
- საქართველოში პენსიები არის მინიმალური და დღეს პენსიონერები ფიქრობენ, რომელი აირჩიონ, წამალი აირჩიონ თუ საკვები აირჩიონ...

ვრცელ შესავალში ექსპლიციტურად გამოხატულია ოპოზიციური პარტიის ლიდერის მხრიდან მმართველი პარტიის კრიტიკა ქვეყანაში არსებულ მდგომარეობასთან დაკავშირებით. პოლიტიკოსი შეფასებისთვის იყენებს უარყოფითი კონტრასტის გამომხატველ ლექსიკურ ერთეულებს (ტოტალური უმუშევრობა,

⁵ <https://www.youtube.com/watch?v=M2sqhtUlrhM>

არანაირი პერსპექტივა, მინიმალური პენსიები), რომელთა საშუალებითაც ჰიპერბოლიზირებულია ქვეყანაში მიმდინარე მოვლენები და მანიპულირებულია ფაქტები. ამგვარი შესავლით გამომსვლელი ცდილობს ემოციური ზეგავლენა მოახდინოს აუდიტორიაზე და უარყოფითად განაწყოს საზოგადოება მმართველი პარტიის მიმართ. საგულისხმოა, რომ პოლიტიკოსი ირჩევს საზოგადოების ორ ასაკობრივ ფენას – ახალგაზრდებსა და პენსიონერებს, და (ფსევდო)ფაქტების აღწერით ცდილობს ჰიპილიზმის გამოწვევას საზოგადოებაში: პენსიონერებს არ დაუფასდათ შრომა, ახალგაზრდებს კი უპერსპექტივო მომავალი ელით. შესაბამისად, ბუნებრივია, პოლიტიკოსის უარყოფითი შეფასება, რომელიც ლოგიკური დასკვნის სახით არის მოცემული შემდეგ წინადადებაში.

2. უარყოფითი შეფასება – პოლიტიკოსის ვრცელ შესავალს შეჯამების სახით (*შესაბამისად*) მოსდევს კიდევ ერთი, შედარებით ზოგადი და აბსტრაქტული უარყოფითი შეფასება (*იმის იქით აღარაფერი აღარ არის*), რომელიც მიზნად ისახავს ნიპილიზმის გაღვივებას საზოგადოებაში. მოცემული წინადადების ილოკუციური ფუნქცია – ნიპილიზმის გაღვივება – გამოხატულია ექსპლიციტურად სიტყვებით - *აღარაფერი აღარ არის*.

3. რიტორიკული შეკითხვა - შეფასებით კომპონენტს მოსდევს რიტორიკული შეკითხვა, რომელიც იწყებს ახალი თემის გააქტიურებას - *„მეორე მხარეს რა ჩანს?“*. რიტორიკული კითხვის პასუხი ექსპლიციტურად ვლინდება საუბრის გაგრძელებისას: *„მეორე მხარეს ჩანს ბიძინა ივანიშვილი და ეს კალეიდოსკოპი ტყუილების და მთავრობა, რომელიც არაფერს კონკრეტულს არ სთავაზობს“*. რეალურად, აქაც ჰიპოფორის გამოყენებასა აქვს ადგილი: მოცემული წინადადება რიტორიკული შეკითხვის პასუხია კითხვის დამსმელის მხრიდან და **საბოლოოდ** გამოკვეთს პოლიტიკოსის მიზანს. მასში ექსპლიციტურად რეალიზებულია მთლიანი მონაკვეთის მთავარი სათქმელი - **მმართველი პარტიის კრიტიკა** (*მთავრობა, რომელიც არაფერს კონკრეტულს არ სთავაზობს*) და შედეგად ნიპილიზმის გაღვივება საზოგადოებაში.

როგორც ვხედავთ, მამუკა ხაზარაძის გამოსვლის ტექსტის მოცემული მონაკვეთი შედგება შემდეგი სტრუქტურული ელემენტებისგან:

თემის გახსნა >

შეფასება >

რიტორიკული შეკითხვა

	კომპონენტი	ენობრივი რეალიზაციის ფორმა	ენობრივი რეალიზაციის სახე
1.	თემის გახსნა	ფაქტების ჩამონათვალი	სრული ენობრივი რეალიზაცია
2.	(უარყოფითი) შეფასება	პერლოკუციური ფუნქციის გამომხატველი წინადადება	სრული ენობრივი რეალიზაცია
3.	რიტორიკული შეკითხვა	ა) თემის გააქტიურების ფუნქციით დასმული კითხვა	სრული ენობრივი რეალიზაცია
		ბ) ექსპლიციტურად რეალიზებული კრიტიკა	სრული ენობრივი რეალიზაცია
	მიზანი:	მმართველი პარტიის დისკრედიტაცია	რეალიზებულია

ცხრილი 5: მ. ხაზარაძის ციტატის სტრუქტურული ანალიზი და ენობრივი სტრატეგიები

როგორც კომპონენტთა თანმიმდევრობიდან ჩანს, პოლიტიკოსი მამუკა ხაზარაძე სხვადასხვა საშუალებით ცდილობს მანიპულირებას საზოგადოებრივ აზრზე. ის იყენებს ისეთ ენობრივ საშუალებებს, როგორებიცაა ლექსიკური საშუალებები, ჰიპერბოლიზაცია, შეპირისპირების ხერხი, რიტორიკული შეკითხვა, რომელიც საშუალებას აძლევს გამომსვლელს, ახალ თემაზე გადაიტანოს მსმენელის ყურადღება და აქცენტი გააკეთებინოს ექსპლიციტურად გამოსატულ პირად მოსაზრებაზე. განსაკუთრებით ეფექტურად იყენებს პოლიტიკოსი ჰიპოფორას – აუდიტორიისათვის დასმულ შეკითხვაზე თავად სცემს პასუხს. პოლიტიკოსი ELM-ს მიხედვით იყენებს დარწმუნების ორივე გზას – როგორც ინტელექტუალური გავლენის მოხდენის სტრატეგიას, რაც დაუზუსტებელი ფაქტების მოხმობითა და მათი კრიტიკული შეფასებით გამოიხატება კონტექსტში, ასევე ემოციური ზემოქმედების გზას, რასაც ამყარებს ურყოფითი კონოტაციის გამომხატველი ლექსიკური საშუალებებით. პოლიტიკოსი საუბარს იწყებს მწვავე პრობლემებით და კრიტიკული შეფასებებით - ტოტალური უმუშევრობა, უპერსპექტივობა, დაბალი პენსია. ინფორმაციული სტრუქტურების ეს თანმიმდევრო-

ბა ბევრად ეფექტურია ემოციური ზეგავლენის მოსახდენად, ვიდრე ნეიტრალური პროპოზიციით ფორმულირებული სათქმელი. ამგვარი ემოციური შესავლის შემდეგ პოლიტიკოსი სვამს რიტორიკულ შეკითხვას, რომელიც საშუალებას აძლევს მოსაუბრეს, დასკვნისკენ წაიყვანოს საუბარი ისე, რომ კიდევ ერთხელ განავრცოს სათქმელი კრიტიკის ელემენტებით და უარყოფითად განაწყოს მსმენელი კრიტიკის ადრესატის მიმართ (*ტყულების კალეიდოსკოპი და უმოქმედო მთავრობა*). ამგვარი დასასრული აძლიერებს საზოგადოებაში შიშსა და უიმედობას მომავლის მიმართ, რაც პოლიტიკოსის გამოსვლის მთავარ მიზანს წარმოადგენს.

V. პარტია „გახარია საქართველოსთვის“

სტატიის ბოლო ნაწილში განვიხილავთ პარტია „გახარია საქართველოსთვის“ ლიდერის, გიორგი გახარია გამოსვლის ფრაგმენტს, რომელშიც გამოყენებულია რიტორიკულ შეკითხვები:

„თქვენ რა გგონიათ, „ოცნება“ რას იზამს? ოცნება წავა, ამერიკის შეერთებულ შტატებს, ევროკავშირს გალანძღავს, ათას უბედურებას დააბრალებს და მაინც მერე მოვა და მშვენივრად დაგვიპირდება, რომ მე მიგიყვანთ ევროკავშირში და ისინი ვერ მიგიყვანენო. მაინც. საბოლოო ჯამში, ჩვენ რაზე ვდავობთ? ვდავობთ, ხალხის ნებას, ხალხის ნებას ვინ უფრო ეფექტურად განახორციელებს“⁶.

1. რიტორიკული შეკითხვა – მოცემულ კონტექსტში იკვეთება პოლიტიკოსის სტრატეგია, თემის გახსნა დაიწყოს რიტორიკული შეკითხვით. აღნიშნული სტრატეგია ხელს უწყობს როგორც მსჯელობის გააქტიურებას მსმენელში, ასევე დამაჯერებლობისა და ექსპერსიულობის ეფექტის გაძლიერებას სათქმელში. რიტორიკული შეკითხვით - *„თქვენ რა გგონიათ, „ოცნება“ რას იზამს?* - პოლიტიკოსი ააქტიურებს თემას, რომელსაც შლის კითხვაზე პასუხის გაცემით.

2. ვარაუდი – პოლიტიკოსი იყენებს ჰიპოფორას და რიტორიკულ შეკითხვაზე თავად სცემს პასუხს: *ოცნება წავა, ამერიკის შეერთებულ შტატებს, ევროკავშირს გალანძღავს, ათას უბედურებას დააბრალებს და მაინც მერე მოვა და მშვენივრად დაგვიპირდება, რომ მე მიგიყვანთ ევროკავშირში და ისინი ვერ მიგიყვანენო*. მოცემულ წინადადებაში გამოთქმულია ვარაუდი, თუ რა შეიძლება მოხდეს მომავალში მმართველი პარტიის მხრიდან. პოლიტიკოსის მიერ გამოთქმული პირადი მოსაზრება ემსახურება ნიჰილიზმის, უიმედობის ჩანერგვას

⁶ <https://www.youtube.com/watch?v=o84p6EAIoHM>

საზოგადოებაში. აღსანიშნავია ისიც, რომ ვარაუდი კრიტიკის თანხლებითაა წარმოდგენილი, კერძოდ, უარყოფითი კონოტაცია იმპლიციტურად გამოხატულია ფრაზებში: *ვეროკავშირს გალანძღავს, ათას უბედურებას დააბრალებს*.

3. რიტორიკული შეკითხვა - საბოლოო ჯამში, ჩვენ რაზე ვდავობთ? - რიტორიკული შეკითხვის ფორმის განმეორებით გამოყენებით გამომსვლელი უფრო დინამიკურს ხდის სათქმელს, აძლიერებს მსმენელზე ზემოქმედების, პერსუაზიულობის ხარისხს, ამასთანავე კითხვის დასმით გამომსვლელი ცდილობს საკითხის შეჯამებას, დასკვნისკენ მიჰყავს საუბარი, რაც კითხვაზე პასუხის გაცემით სრულდება: *„ვდავობთ, ხალხის ნებას, ხალხის ნებას ვინ უფრო ეფექტურად განახორციელებს“*. პოლიტიკოსი გამეორების ხერხით (*ხალხის ნებას, ხალხის ნებას*) ცდილობს, თემატურ ფოკუსირებას, კერძოდ, აქცენტირებას ხალხის ნება-სურვილის მნიშვნელოვნებაზე. მოცემული წინადადება იმპლიციტურად გამოხატავს წინასაარჩენო გამოსვლების მნიშვნელობის ახსნა-განმარტებას და ამავედროულად აჯამებს პოლიტიკოსის პოზიციას.

ჩვენ მიერ საანალიზოდ აღებულ კონტექსტში გამოვლინდა შემდეგი სტრუქტურული ელემენტები:

რიტორიკული შეკითხვა >

ვარაუდი >

რიტორიკული შეკითხვა

	კომპონენტი	ენობრივი რეალიზაციის ფორმა	ენობრივი რეალიზაციის სახე
1.	რიტორიკული შეკითხვა	მსჯელობის წახალისების ფუნქციით დასმული კითხვა	სრული ენობრივი რეალიზაცია
2.	ვარაუდი	ექსპლიციტურად გამოხატული კრიტიკა	სრული ენობრივი რეალიზაცია
3.	რიტორიკული შეკითხვა	ა) დასკვნითი კითხვა	სრული ენობრივი რეალიზაცია
		ბ) პარალელური სტრუქტურის (გამეორების) შემცველი წინადადება (ჰიპოფორა)	სრული ენობრივი რეალიზაცია
	მიზანი:	ნიჰილიზმის დანერგვა საზოგადოებაში	რეალიზებულია

ცხრილი 6: გ. გახარიას ციტატის სტრუქტურული ანალიზი და ენობრივი სტრატეგიები

გიორგი გახარიას გამოსვლის ტექსტის მოცემული მონაკვეთი ხასიათდება სტრუქტურული მრავალფეროვნებით, რამდენადაც პოლიტიკოსი რიტორიკულ შეკითხვებს იყენებს ორ სხვადასხვა შემთხვევაში, რაც თემის გააქტიურებასთან ერთად მსჯელობის, აუდიტორიაში აზროვნების წახალისებასა და საკუთარი გამოსვლის დამაჯერებლობის ხარისხის ზრდას ისახავს მიზნად. პოლიტიკოსი სხვადასხვა საშუალებით ცდილობს მანიპულირებას საზოგადოებრივ აზრზე. ის იყენებს ისეთ ენობრივ საშუალებებს, როგორებიცაა ლექსიკური ერთეულები, პარალელური სტრუქტურები (გამეორება), რიტორიკული შეკითხვა, ჰიპოფორა. ELM-ის მიხედვით გამომსვლელი ძირითადად იყენებს დარწმუნების მეორე გზას - ემოციურ ზემოქმედებას, ვინაიდან ვარაუდებითა და პირადი მოსაზრებების ექსპრესიულად გამოხატვით ცდილობს უიმედობა დანერგოს საზოგადოებაში და გავლენა მოახდინოს პოლიტიკურ არჩევანზე. აღსანიშნავია, რომ გ. გახარიას წინასაარჩევნო პროგრამები, პოლიტიკური მესიჯები და სტრატეგიები საკმაოდ ეფექტური აღმოჩნდა საზოგადოებრივ აზრზე მანიპულირების თვალსაზრისით, რამდენადაც საპარლამენტო არჩევნებში ბარიერგადალახულ ხუთ პარტიას შორის მოხვდა ახლადშექმნილი პარტია, რომელსაც სხვა პარტიებთან შედარებით ნაკლები დრო და რესურსი ჰქონდა მოქალაქეებში ნდობისა და მხარდაჭერის მოსაპოვებლად.

დასკვნა

როგორც ჩვენ მიერ შესწავლილმა მასალამ გვიჩვენა, პოლიტიკოსები მოცემულ მონაკვეთებში მანიპულაციის მიზნით იყენებენ სხვადასხვა ენობრივ საშუალებებს: რიტორიკულ შეკითხვებს, არგუმენტაციას, პარალელურ სტრუქტურებს (გამეორებებს), შეპირისპირებებს, ლექსიკურ საშუალებებს და სხვ. პოლიტიკოსთა მეტყველებაში გამოვლინდა დარწმუნების როგორც ცენტრალური, ასევე პერიფერიული გზა, კერძოდ, შალვა პაპუაშვილი, თინა ბოკუჩავა და მამუკა ხაზარაძე იყენებენ როგორც რაციონალური, ასევე ემოციური ზეგავლენის მოხდენის სტრატეგიას, ხოლო ნიკა გვარამია და გიორგი გახარია დარწმუნების პერიფერიულ გზას ანიჭებენ უპირატესობას და მსმენელზე ემოციურ ზეგავლენაზე არიან ორიენტირებული.

რაც შეეხება რიტორიკული შეკითხვების გამოყენების შემთხვევებს, აღმოჩნდა, რომ რიტორიკული შეკითხვები მოცემულ კონტექსტებში გამოიყენება რო-

გორც პირადი მოსაზრების იმპლიციტურად გამოსახატავად და სათქმელის ხაზ-გასასმელად, ასევე ახალ თემაზე გადასვლის ფუნქციით, თემის გასააქტიურებლად. წინასაარჩევნო გამოსვლებში რიტორიკული შეკითხვების საშუალებით პოლიტიკოსებს სურთ, არაპირდაპირი გზით გამოავლინონ თავიანთი პოზიცია და გავლენა მოახდინონ საზოგადოებრივ აზრზე, მოიპოვონ ნდობა წინასაარჩევნო პროგრამებში გამოთქმული იდეების მიმართ. პოლიტიკოსები კითხვის ფორმით დინამიკურს ხდიან სათქმელს, აქცენტს აკეთებენ მნიშვნელოვან ასპექტებზე და ცდილობენ, ექსპრესიულობა გააძლიერონ სათქმელში.

ჩვენ მიერ შესწავლილმა მასალამ გვიჩვენა, რომ რიტორიკული შეკითხვების სხვადასხვა ფუნქციითა და სტრუქტურით გამოყენება განპირობებულია კონტექსტით, კერძოდ, გამომსვლელის მიზნების თავისებურებებით. მასალაში რიტორიკული შეკითხვები გამოვლინდა როგორც საუბრის დასაწყისში თემის გასააქტიურებლად, ასევე თემის გახსნის შემდეგ სათქმელის განვრცობისა და ექსპრესიულობის გაძლიერების მიზნით. აღნიშნული შემთხვევების თვალსაჩინოებისთვის რიტორიკული შეკითხვების გამოყენების სტრუქტურას წარმოგიდგინთ ცხრილის სახითაც:

შ. პაპუაშვილი	ნ. გვარამია	თ. ბოკუჩავა	მ. ხაზარაძე	გ. განხარია
თემის გააქტიურება	რიტორ. შეკითხვა	რიტორ. შეკითხვა	თემის გახსნა	რიტორ. შეკითხვა
თემის გაშლა	თემის გახსნა (ბრალდება)	არჩევანის შეთავაზება	უარყოფითი შეფასება	ვარაუდი
მტკიცებულება	შეფასება	მოწოდება	რიტორ. შეკითხვა	რიტორ. შეკითხვა
რიტორ. შეკითხვა 1	პროგნოზი			
რიტორ. შეკითხვა 2				
კრიტიკის ადრესატ(ებ)ის დასახელება				

ცხრილი 7: პოლიტიკოსთა მიერ გამოყენებული ენობრივი სტრატეგიების შეპირისპირებითი ანალიზი

როგორც ვხედავთ, რიტორიკული შეკითხვების გამოყენების ფუნქცია და სტრუქტურა თითოეული პოლიტიკოსის შემთხვევაში კონკრეტული მიზნის მატარებელია, კერძოდ, ხუთი პოლიტიკოსიდან ორი პოლიტიკოსის შემთხვევაში

რიტორიკული შეკითხვები გამოიყენება საუბრის დასაწყისშივე, რაც თემის გახსნას, გააქტიურებას და ექსპრესიულობის გაზრდას ემსახურება. კითხვის ფორმით საუბრის დაწყებით პოლიტიკოსთა გზავნილები ამომრჩევლის მისამართით უფრო პირდაპირი და კონკრეტულია. რაც შეეხება სამი პოლიტიკოსის, თინა ბოკუჩავას, მამუკა ხაზარაძისა და შალვა პაპუაშვილის შემთხვევას, მოცემულ კონტექსტებში პოლიტიკოსები რიტორიკულ შეკითხვებს თემის განვრცობის მიზნით იყენებენ, კერძოდ, სვამენ კითხვას, რომელიც თავის თავში მოიაზრებს ინფორმაციას, რომლებსაც გამომსვლელები ვრცლად წარმოგვიდგენენ საუბრის გაგრძელებისას. აღსანიშნავია ისიც, რომ გიორგი გახარია რიტორიკულ შეკითხვებს სვამს ახალ თემაზე გადასვლის დროსაც, ისევე როგორც საუბრის დასაწყისში თემის გააქტიურების მიზნით, რაც მნიშვნელოვნად ზრდის მანიპულაციის ხარისხს და ბევრად ეფექტურს ხდის გამოსვლას.

ამრიგად, ჩვენ მიერ შესწავლილი მასალიდან ჩანს, რომ რიტორიკული შეკითხვა საშუალებას აძლევს პოლიტიკოსებს, გაააქტიურონ თემა ან/და განაგრძონ თავიანთი შეხედულება კითხვა-პასუხის ფორმატში. კითხვის დასმის შემდეგ პოლიტიკოსები ხშირად იყენებენ ჰიპოფორას, ექსპლიციტურად ან იმპლიციტურად გამოთქვამენ პირად მოსაზრებებს და გამოხატავენ მოწოდებას, ვარაუდს, პროგნოზს. აღნიშნული მიდგომა წინასაარჩევნო გამოსვლებში ხელს უწყობს მსჯელობის წახალისებას, არგუმენტების სტიმულირებასა და ლოგიკურ გადასვლებს მოსაზრებებს შორს, რაც პოლიტიკოსებსა და მოქალაქეებს შორის წარმატებული კომუნიკაციის დამყარების მყარ საფუძველს ქმნის.

რიტორიკული შეკითხვების კვლევა პოლიტიკურ დისკურსში სამომავლოდ აქტიური კვლევის საგანია, რამდენადაც საკითხი მრავალწახნაგოვანია და არაერთი ასპექტით არის საინტერესო. ჩვენი მიზანია, წინამდებარე სტატიით ხელი შევუწყოთ რიტორიკული შეკითხვების გამოყენების შემთხვევების კვლევას პოლიტიკოსთა მეტყველებაში, რაც, თავის მხრივ, პოლიტიკური რიტორიკის სრულფასოვანი შესწავლის წინაპირობას ქმნის.

გამოყენებული ლიტერატურა:

- აფრიდონიძე (1998): შ. აფრიდონიძე, „რიტორიკული კითხვები ქართულში: სტრუქტურა და გამოყენება“, ქართული სიტყვის კულტურის საკითხები, წგ. XI, თბ, 1998, გვ. 194-206.
- თანდაშვილი (2016): მ. თანდაშვილი, „ქართული ენის ფუნქციური გრამატიკის საფუძვლები“, ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, ბათუმი 2016, 157-161.
- ცერცვაძე (2021): მ. ცერცვაძე, „ნიკოლოზ ბარათაშვილის პირადი წერილების პოეტური სინტაქსის საკითხები“, სამეცნიერო შრომათა კრებული 1, თბილისი, 2021 წ. გვ. 281-288.
- Hobbes (1994): Th. Hobbes (1994 [1651/1668]) Leviathan.
- Austin (1962): J. L. Austin, “How to do things with words”, Cambridge, MA: Harvard University Press, 1962.

ელექტრონული რესურსები:

1. <https://cesko.ge/ge/siakhleebi/pres-relizebi/singleview/11035242-tsentrallurma-saarchevno-komisiam-sakartvelos-parlamentis-2024-tslis-26-oktombris-archevnebi-sheajama>
2. <https://1tv.ge/news/shalva-papuashvili-sinamdvilesi-opoziciis-warmomadgenlebs-am-banerebze-isteria-imitom-daemartat-rom-sakutar-danashauls-chakhedes-tvalebshi/>
3. <https://www.youtube.com/watch?v=jhX4t70B9G0>
4. <https://formulanews.ge/Phrase/116707>
5. <https://www.youtube.com/watch?v=M2sqhtUlrhM>
6. <https://www.youtube.com/watch?v=o84p6EAIoHM>